

NOVI LIST

ovguta

Izhaja vsak četrtek
UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Trst, Ulica Martiri della Libertà
(Ul. Commerciale) 5/I. Tel. 28-770
Za Italijo: Gorica, P.zza Vittoria
18/II. Pošt. pred. (casella post.)
Trst 431. Pošt. č. r.: Trst, 11/6464
Poštšina plačana v gotovini

ŠT. 510

TRST, ČETRTEK 6. JULIA 1964, GORICA

LET. XIII.

Za vse enaka pravica!

Pred nekaj dnevi je izšel v listu »Voce del popolo«, ki izhaja na Reki kot glasilo italijanske etnične skupine v Istri, zanimiv članek, ki velja mutatis mutandis tudi za našo etnično skupino v Italiji.

Članek povzema vsebino izjav, katere je dal profesor Anton Borme, ravnatelj rovinjske italijanske srednje šole in predsednik »Unione degli Italiani in Istria«. Njegove izjave in članek v omenjenem glasilu ocenjujejo kulturni dogovor med Italijo in Jugoslavijo, ki je bil podpisan pred nekaj tedni. Kot je znano, govori pogodba o kulturnih izmenjavah med obema državama v korist obojih obmejnih etničnih manjšin, zlasti kar se tiče šolstva. Predvidena je izmenjava učbenikov, podeljevanje dijaških podpor, poučni izleti italijanskih dijakov v Italijo in obratno. Pobudniki kulturnega dogovora so ravnali v duhu pravila, da je treba vsaki etnični skupini, ne glede na politične meje, in na število omogočiti njeno rast in razvoj iz svojstvenih prvin in iz sokov, ki se pretakajo v celokupnem telesu narodnostne skupine, kateri pripada manjšina kot naravna enota.

»Vsak dogovor take vrste,« piše »Voce del popolo«, pomeni en kamen v stavbi dobre sosesčine med obema republikama in doprinos k višji kulturni ravni etničnih skupin. Nato pa preide na kritiko dogovora, ki je pravzaprav vosek razglabljanja. Pravi, da nosi dogovor v sebi že temeljno napako, ker zadeva le majhen del manjšine, in sicer le tiste, ki je zaščiten po Londonskem dogovoru. Stvarno se torej tiče le tistega dela manjšin, ki žive v bivšem pasu A in B; na jugoslovanski strani le pripadnikov italijanske skupine v bujskem in koprskem okraju. Profesor Borme in po njem italijansko glasilo prihaja do zaključka, da zahtevajo osnovne kulturne potrebe raztegnitev dogovora tudi na ostale Italijane v Istri in na Reki. Dokler ne bo do tega prišlo, pravi, bo položaj anahronističen in bo ohranjena inicijativa kulturnega dogovora. Mi se z izvajanjem popolnoma strinjamo, kajti nesmiselno je, da se krojijo kulturni dogovori, ki zadevajo bistvo manjšin, na podlagi nekih predhodnih političnih pogodb. Italijan na Reki naj ima iste kulturne pravice kot njegov sonarodnjak v Kopru. Za vse enaka pravica!

To pravilo pa mora veljati tudi za našo celokupno etnično manjšino v Italiji. V posmeh vsaki razsodnosti je, da so Slovenci v Italiji še vedno ločeni v tri kaste, kar se tiče njih narodnostnih pravic. Na Tržaškem je prva, čeprav ji niso priznane še vse kulturno etnične težnje; na Goriškem je druga, z že bolj okrnjenimi pravicami; v slovenskih okrajih videmske pokrajine pa tretja, kateri skoraj zanikajo njen obstoj, razen pri volitvah.

Če se italijanska etnična skupina v Jugoslaviji poteguje, in to docela upravičeno, za

(Nadaljevanje na 2. strani)

DVE USODNI OBLETNICI

V letošnje poletje sta padli dve obletnici, ki sta bili usodni za evropsko zgodovino. Če bi se bili dogodki takrat drugače zasukali, bi bil zavzel morda ves potek evropskega in svetovnega dogajanja zadnjih desetletij drugačno smer. Vprašanje je, kam bi nas bil privedel: na boljše ali na slabše. To vprašanje, ki je sicer čisto akademsko-teoretičnega pomena, pa močno zaposluje zgodovinarje in zgodovinske filozofe. Nekateri namreč vidijo v zgodovinskih dogodkih bolj ali manj golo naključje, drugi pa presojujejo vse dialektično in skoraj izključujejo slučaj iz zgodovinskega dogajanja, ali pa mu vsaj pripisujejo minimalni pomen, ker vidijo tudi v njem kamen, ki ga je sprožil že valeči se plaz.

KDO JE ZAKRIVIL
PRVO SVETOVNO VOJNO?

Prva teh dveh obletnic se nanaša na sarajevski atentat, ko je bosensko-srbski študent Gavrilo Prinčip ustrelil avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Sofijo, ko sta se na Vidov dan (28. junija) z avtomobilom peljala skozi Sarajevo, kjer sta bila na uradnem obisku. Atentat ni bil slučaj: o tem, da so ga mladi zarotniki skrbno pripravili in da so bili vmešani vanj tudi nekateri častniki srbske vojske, so si zdaj že vsi zgodovinarji edini. O tem pričajo dokumenti. Jasno pa je tudi, da se Gavrilo Prinčip in njegovi tovariši, od katerih so nekateri poskusili izvesti atentat že kako minuto prej, pa se jim ni posrečilo, niso zavedali, kakšne posledice lahko rodi njihovo krvavo dejanje. Z atentatom so hoteli dati duška svojemu sovraštvu do Avstrije in svojemu navdušenju za priključitev Bosne in še drugih južnoslovanskih dežel k Srbiji, hkrati pa dati lekcijo močnim Avstriji in njeni cesarski hiši, ki sta zviška gledali na Srbijo. Če bi bili vedeli, kakšen plaz bo sprožil njihov atentat — plaz, ki se pravzaprav še zdaj ni ustavil, ker marsikaj, kar je danes v Evropi še v teku, se je začelo po sarajevskem atentatu, — bi se mu bili nedvomno odrekli, kot je te dni potrdil ened izmed preživelih atentatorjev.

Kakšna bi bila danes Evropa, če bi ne bilo prišlo do atentata v Sarajevu? Zelo verjetno bi bil sprožil pripravljeni mehanizem vojne kak drug, navidezno slučajen dogodek. Takratna evropska politika je zašla v slepo ulico in velike sile so drsele v vojno z nekako neizbežno težnostno silo. Balkanske vojne dve leti prej so pomenile samo uvod v večjo vojno, ki so jo hoteli strastno, patološko razvneti romantično pojmovani nacionalizmi in imperializmi tistih dni.

Dokazano je tudi — kar so prav ob tej obletnici poudarili tudi avstrijski in nemški listi — da je Avstrija hotela vojno s Srbijo,

celo proti nasvetom svoje zaveznice Nemčije, ki se je zavedala nevarnosti, da izbruhne svetovna vojna.

Če pa bi se bila Evropa resnično lahko izognila prvi svetovni vojni, pa bi bila zavzela evropska zgodovina naslednjih desetletij gotovo popolnoma drugo smer in evropski zemljevid bi kazal danes bistveno drugačno podobo. Še vedno bi najbrž obstajalo habsburško cesarstvo, federativno razdeljeno na narodnostne enote, ker bi se nemško-nacionalnim krogom gotovo ne bilo posrečilo, še dolgo časa bojkotirati zahteve Čehov, Slovencev, Hrvatov, Slovakov, Poljakov, Romunov in drugih avstrijskih narodov.

Evropa pa bi verjetno nikoli ne bila spoznala Adolfa Hitlerja in najbrž tudi ne Stalina. Po drugi strani pa bi verjetno tudi še ne bila tako popolnoma rešena konservativnih družbenih struktur in tehnični napredek bi najbrž še davno ne bil na današnji točki. Mnogo manj bi se govorilo o združenji Evropi in o dekolonizaciji Afrike in Azije.

Fantazija si komaj lahko predstavlja Evropo v letu 1964 brez tistega, kar se je zgodilo po sarajevskem atentatu. Zdi se nam kot popolnoma irealna vizija.

IN ČE BI SE BIL POSREČIL ATENTAT
NA HITLERJA?

Druge obletnice se spominjajo predvsem Nemci, vendar je tudi pomembna za vso Evropo. To je dvajseta obletnica atentata na Hitlerja, ki ga je izvedel 20. julija 1944 nemški generalštabni častnik polkovnik grof von Stauffenberg, ko je pustil v Hitlerjevem poveljniškem bunkerju v Vzhodni Prusiji aktovko, v kateri je bil skrit peklenski stroj. Stroj je eksplodiral, toda nekatere okoliščine, n. pr. odprta okna, težka namizna plošča in oddaljenost Hitlerja od eksplozije, so preprečile, da bi bil atentat dosegel svoj namen. Če v naslednjih hipih bi bili morali uporniki prevzeti oblast v Nemčiji, nakar so nameravali sestaviti demokratično koalicijsko nemško vlado, ki naj bi takoj sklenila mir z nasprotniki. Po njihovih računih bi si bila Nemčija s tem prihranila končno katastrofo in dosegla boljše pogoje premirja.

Vse je bilo prav organizirano. Večina najvišjih komandnih mest v nemški vojski je bila sporazumna z atentatorji, ali vsaj nevtralna in bi se državnemu udaru ne bila upirala. Toda že prva akcija — odstranitev Hitlerja — se je ponesrečila zaradi vrste banalnih, malenkostnih, nepredvidenih vzrokov, od katerih smo nekatere že omenili. Če bi bilo tisti dan deževalo, bi bila ostala okna bunkerja verjetno zaprta in eksplozija bi bila dosegla ves svoj učinek... Toda

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 9. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Dogodivščine opice Burke«, dramatisirana zgodba (Mara Kalan). Igrajo člani RO.; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.00 Zlata risanka: Rita Pavone; 16.00 Mojstri groze - Ernest Theodor Hoffmann: »Mož s peskom«, (Franc Jeza); 17.30 Popoldanski ples; 18.30 Kino, včeraj in danes (Sergij Vesel); 21.00 Folklor z vsega sveta.

• PONEDELJEK, 10. avgusta, ob: 12.15 Iz slovenske folklore - Niko Kuret: Ljudstvo baja, ljudstvo poje: »Lepa Vida in njene posestrimek«; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 18.55 Tržaški in goriški pianisti - Damiana Bratuž, Aaron Copland: Sonata za klavir; 19.15 Iz lovčevih zapiskov - Ivan Rudolf: »Ježev rod«; 21.00 Vincenzo Bellini: »Mesečina«, opera v treh dejanjih. Približno ob 22.55: Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).

• TOREK, 11. avgusta, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Zenski liki; 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa; 18.50 Gostovanja solistov v Trstu; 19.15 Pripovedke o narodnih junakih: »Kralj Matjaž« (Marij Maver); 21.00 Radijska novela - Janez Jalen: »Zlati cvet«; 22.55 Sodobna simfonična glasba.

• SREDA, 12. avgusta, ob: 11.40 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Orkester v osemnajstem stoletju; 18.55 Slovenski romantični samospevi. Oskar Dev: Kangljica, Snežgulčica. Hugolin Sattner: Zaostali ptič. Izvajavci: sopranistka Nada Zrimšek, tenorist Dušan Pertot in baritonist Marijan Kos; 19.15 Tržaška gledališča - Claudio Gherbitz: »Gledališče Fenice«; 21.00 Simfonični koncert orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Rima. Približno ob 21.35 Obletnica meseca - Rado Bednarik: »Panamski kanal je star 50 let«.

• ČETRTEK, 13. avgusta, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Potovanje po Italiji; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; Zbor »Antonio Illersberg« iz Trsta; 18.30 Kvartet v dvaesetem stoletju - Seregej Prokofjev: Kvartet št. 2; 19.15 Prazgodovina naše dežele: »Grobščiča in gomile«; 21.00 »Evstahijeva cev«, enodejanka (Vitaliano Brancati - Lelja Rehar). Igrajo člani RO.; 22.30 Slovenski in jugoslovanski solisti. Violist Srečko Zalokar, pri klavirju Jelka Suhadolnik-Zalokar. Saša Santel: Andante, Heribert Svetel: Sonatni stavek, Ferdo Juvanec: Nokturno, Vasilij Mirk: Cantilena, Matija Tomc: Elegija.

• PETEK, 14. avgusta, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Zena in dom; 18.30 Najlepše romantične simfonije - Franz Schubert; Simfonija št. 8 v h-molu imenovana »Nedokončana«; 19.15 Jadransko morje - Gojmir Budal: »Podnebje in podnebna območja«; 20.30 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30: Politična demokracija in industrijska družba - Sabino Samele Acquaviva: »Industrijska družba kot demokratska družba: nekaj zaključnih misli«.

• SOBOTA, 15. avgusta, ob: 9.45 Marijine pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 »Marijina podoba na Repentabru«, radijska zgodba (Jože Peterlin). Igrajo člani RO.; 12.15 Zavojevavci gora - Dušan Pertot: »Gorovja Južne Amerike«; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Skopuh«, komedija v petih dejanjih (Jean Baptiste Molière - Niko Kuret). Radijska priredba in režija Jože Babčič. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 17.05 Bodoči solisti: Pianistka Učka Šuka, Violinista Žarko Hrvatič in Aleksander Zupančič. Wolfgang Amadeus Mozart: Romanca iz koncerta za klavir v d-molu. Antonio Vivaldi: Koncert za dve violini in godalni orkester v a-molu. Igra godalni orkester tržaške »Glasbene Matice«, ki ga vodi Oskar Kjuder; 18.30 Slovenski in jugoslovanski skladatelji - Marijan Lipovšek: Orklar, kantata za soliste, zbor in orkester. Orkester in Zbor Slovenske Filharmonije, vodi Bogo Leskovic; 18.55 Predelava folklorne glasbe - Bela Bartok: 15 madžarskih narodnih napevov - Gibbons: Stari angleški napevi; 19.15 Počitniška srečanja (Saša Martelanc); 20.45 Zbor »Vinko Vodopivec«, ki ga vodi Anton Nanut; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Bedrich Smetana: »Vyšehrad«, »Šarka« in »Iz čeških logov in gajev« iz cikla »Moja domovina«.

VOJNA NA DALJNEM VZHODU

Dolgotrajna napetost med Severnim in Južnim Vietnamom je že izbruhnila v prave vojne spopade. Združene države Amerike jamčijo, kot je znano, za obstoj Južnega Vietnama. Njene ladje križarijo ob vietnamski obali. Prav ta vojaška dejavnost je spodbudila komunistično vladavino na severu, da je ukazala v nedeljo napasti ameriško torpedovko »Maddox«. Napad se je ponovil še v torek; sodelovala so tudi vietnamska letala. Ameriške ladje so odgovorile s strelji in potopile dva nasprotna motorna čolna. Kazalo je, da bodo po teh spopadih računi zaprti.

Prišlo pa je drugače, kar spominja na napet položaj iz leta 1950, ko je izbruhnila vojna na Koreji in na leto 1962, ko se je svet le za las izognil vojni zaradi Kube.

V torek v zgodnjih jutranjih urah je ameriško zračno brodogojstvo na ukaz iz Pentagona bombardiralo štiri vietnamska ladijska

DVE USODNI OBLETNICI

(Nadaljevanje s 1. strani)

takih »če« je lahko še cela vrsta. Dejstvo je, da je ostal Hitler živ in da se je strašno maščeval. Umoriti je dal okrog pet tisoč ljudi; mnoge so posla'i na vislice — med njimi nekaj najvišjih generalov — ali pod giljotino posebna sodišča, druge so postrelili ali drugače pobili brez sodbe. Vojna pa je divjala naprej, do svojega logičnega konca.

Kaj bi se bi'lo zgodilo, če bi bil Hitler takrat ubit in bi bili zmagali zarotniki? Nemčija bi bila morala nedvomno brezpogojno kapitulirati, toda prihranjenih bi bi'lo milijone človeških žrtev in morda bi bilo to do neke meje tudi vpliva'o na usodo vzhodne Evrope. Po drugi strani pa bi bilo pustilo v Nemčiji mnogo večji ostanek nacizma, ki bi se bil lahko izgovarjal na »nož v hrbet«, češ drugače bi nas ne bili porazili.

Niti nujnost zgodovinskega razvoja niti usodnost slučajev ne odvezujeta človeka od tega, da mora zavestno, s premišljeno akcijo in po moralnih kriterijih, predvidevajoč slučajnosti, vplivati na zgodovinsko dogajanje ter ga inteligentno usmerjati, ne pa ga prepuščati slepim ali celo zlohotnim silam, ki ga ženejo v katastrofo, kakor se je zgodilo v poletju 1914 ob pasivnosti vseh, ki bi jo bili mogli preprečiti.

—

ZA VSE ENAKA PRAVICA!

(Nadaljevanje s 1. strani)

raztegnitev kulturnih dogovorov na ce'otno manjšino, imamo tudi mi prav enako pravico! Načela o priznanju kulturne samobitnosti etničnih skupin ne morejo veljati samo za nekatere okraje ali nekatere manjšine.

Ideja pravice je ena in nedeljiva! V to resnico verujemo, kot verujejo Italijani onkraj meje.

TEDENSKI KOLEDARČEK

9. avgusta, nedelja: Janez, Roman
10. avgusta, ponedeljek: Lovrenc, Zvezda
11. avgusta, torek: Aleksander, Suzana
12. avgusta, sreda: Klara, Veselka
13. avgusta, četrtek: Lilijana, Hipolit
14. avgusta, petek: Demetrija, Anastazija
15. avgusta, sobota: Vnebovzetje D. M.

oporišča in velike zaloge nafte v Vinhu. Bombardiranje je trajalo štiri ure. Američani so potopili večino sovražnega brodogojstva. Izgubili so dve letali, dve sta pa močno poškodovani.

Nevarnost nadaljnih spopadov je prav resna, čeprav izjavlja predsednik Johnson, da je konflikt le omejen. Sovjetsko časopisje sicer obsoja ameriški korak, a sovjetski zastopnik pri Varnostnem svetu se še ni izjavil. Največja uganka pa je, kaj bo ukrenil kitajski vodja Mao, o katerem je znano, da tajno podpira Severni Vietnam, ki je le figura v orjaškem dvoboju med Ameriko in Kitajsko.

ZIVLJENJE NA LUNI?

Znanstveni uspehi »Rangerja VII.«, ki je v petek prišel do lune, bodo zahtevali še najmanj eno leto časa, da jih bodo proučili. Izstreljek je poslal 31. julija 4316 fotografij z luninega površja. Na slikah se vidijo velikanska ognjeniška žrela, kakršna smo doslej poznali, pa tudi neštevilna majhna žrela s komaj pol metra premera.

Kar se pa zdi znanstvenikom najvažnejše, je na fotografijah pomanjkanje slehernega dokaza, da bi obstajalo na luni organsko življenje.

Del znanstvenikov pa vztraja pri mnenju, da tvorijo en del luninega površja bazaltne kamenine, ki vsebujejo vodo. Iz tega sklepajo, da žive na luni majhni vodni organizmi.

Drugo vprašanje je, kdaj bodo odleteli na luno prvi astronauti. Po mnenju znanstvenikov se to ne bo zgodilo pred letom 1970, ker je treba poprej končati biomedicinske raziskave na našem satelitu.

Mir na zemlji

V duhu mirovne poslanice papeža Janeza XXIII. »Pacem in terris« se je zbralo v nekdanjem nacističnem taborišču Struthof v Vogezih na tisoče francoskih in nemških katolikov k skupni spominski svečanosti za vojne žrtev. Skofa iz nemškega Freiburga in francoskega Strassburga sta izdala skupno pastirsko pismo v katerem pozivata obmejno prebivalstvo, naj se v duhu krščanskega odpuščanja zberejo na kraju, kjer je še pred dvajsetimi leti trpelo na tisoče žrtev vseh narodnosti.

V dolgi procesiji so se udeleženci šepetaje močeh pomikali proti taborišču. Višek sestanka je bila s'ovesna maša v bližnjih kamnolomih, kjer so streljali ujetnike. Nadškof iz Freiburga je spomnil navzoče obeh narodnosti na nečloveške muke, katere so prestajali vsi ujetniki. Toda že takrat, je dostavil, se je zbudila vest pravičnih, ki prosijo vse žrtve odpuščanja.

NAJVIŠJA STAVBA

Doslej je veljal za najvišjo stavbo na svetu Empire State Building v New Yorku. Čez nekaj mesecev pa ga bo prekosil nov stolpnik, katerega gradi svetovnoznan arhitekt Yamasaki v njujorškem okraju Manhattanu. Ogromna palača se bo dvigala na zemljišču sedmih hektarov. Imenovala se bo »World Trade Center«, ker bodo v njej nameščeni uradi svetovne trgovinske zveze. Stolpnik bo razdeljen na 110 nadstropij nad zemljo in na šest pod zemljo, kjer bo prostor za avtomobilske garaže.

Slovenci čakamo...

Ze ob izglasovanju posebnega statuta v rimskem parlamentu je bilo zamejskim Slovencem jasno, da boj za uresničenje in uveljavljanje njihovih pravic ter za zaščito njihovih koristi v okviru dežele in njenih organov ne bo lahka stvar. Dejstvo, da se manjšinsko vprašanje samo splošno omenja v enem členu (tretjem) temeljne listine Furlanije-Juljske krajine, je že prej dalo slutiti, da bo ob začetku rednega dela v deželnem svetu prevlada pri vladnih strankah težnja in se hkrati skušalo uveljaviti stališče, da reševanje in urejevanje manjšinskih prob'lemov ne spadata v pristojnost novoustanovljene samoupravne enote. Potek prvih sej zbornice je ta predvidevanja popolnoma potrdil.

Toda po zaključku prvega zasedanja deželnega sveta moramo ugotoviti, da je bilo zgoraj omenjeno stališče močno okrnjeno in da obstaja upanje, da bodo tudi problemi slovenske narodne manjšine deležni v okviru dežele in vseh njenih organov take pozornosti, kakršno po svoji važnosti in politični teži zaslužijo.

Nepriustransko je treba ugotoviti, da je treba prisotnosti in aktivnosti predstavnika liste Slov. skupnosti v veliki meri pripisati zaslugo, če je v deželnem svetu prišlo do določenega premika na bolje, s čimer nikakor ne mislimo omalovaževati ali podcenjevati dela in prizadevanj slovenskega svetovavca izvoljenega na listi KPI.

Prvi in otipljiv uspeh je predstavnik liste Slov. skupnosti dosegel s tem, da mu je bila priznana pravica, da tvori v deželnem svetu skupino zase. To priznanje ni samo pomembno zato, ker mu na primer načelno daje pravico, da postane član vseh obstoječih komisij, temveč je tudi izredne praktične važnosti, ker mu daje možnost, da povsem svobodno nastopa med razpravami v svetu, ne da bi bil vezan na disciplino mesečne skupine, kateri bi po prvotnem osnutku pravilnika moral pripadati. Toda politično najpomembnejše je dejstvo, da je bila s tem popravkom osnutka pravilnika prvič neposredno omenjena slovenska manjšina, in sicer kot nosilka določenih posebnih pravic.

Slovenski svetovavec dr. Škrk je k osnutku pravilnika predložil skupno 15 spremi-

njevalnih ali dodatnih predlogov, ki so vsi posredno ali neposredno obravnavali slovenska vprašanja. Predlog, naj se svetovavcem slovenske narodnosti prizna pravica, da v deželnem svetu govorijo v materinščini, so vložili tudi komunisti in socialisti. Dr. Škrk — kot predstavniki dveh omenjenih strank — pa je svoje predloge umaknil, potem ko je izposloval, da je vladna krščanskodemokratska skupina sama predlagala, naj celotno slovensko problematiko temeljito prouči stalna komisija za pravilnik, v katero je bil vključen tudi predstavnik liste Slov. skupnosti. Menimo, da je bila ta poteza ne samo taktično pravilna, temveč tudi nujno potrebna, če smo hoteli ohraniti upanje in možnost, da se bodo določeni slovenski problemi dejansko rešili.

Popolnoma pravilno je zato ravnal naš predstavnik, ko se je glasovanja o celotnem pravilniku vzdržal, s čimer je dokazal, da Slovenci, ki so mu zaupali svoj glas, pričakujejo od vladnih skupin najprej dejanj in šele nato bodo preko svojega izvoljenega predstavnika zavzeli do deželnega odbora in skupin, ki ga podpirajo, svoje dokončno stališče.

Berlinski zid

Zid in bodeče žice, ki ločijo sovjetski del Berlina od zapadnega, je postal že preizkusni kamen za odnose med Vzhodom in Zapadom. Po do'gih pogajanjih so ga odprli za dva in dvajset dni v mesecu decembru in v januarju. Berlinčani so upali, da bodo odprli nekatere prehode zopet za binkoštno praznike. Upanje pa je splavalo po vodi, ker so zahtevali s sovjetske strani, naj se v zahodnem Ber'inu odpro njihovi uradi za izdajanje prepustnic.

Pogajanja so se pa tajno nadaljevala. Po nekaterih izjavah se sme soditi, da so prišla do ugodnega zaključka. Angleško časopisje prinaša novico, da bodo prehodi odprti že prihodnji mesec in da bodo morda trajni. Berlinski župan Brandt je tudi napovedal veselo novico že za prihodnja dva meseca.

Sramotni zid bo postal prehodni in žica ne bo več ločila ljudi kot divje zveri v cirkusu.

Umetno jezero v puščavi

Egiptovski predsednik Naser je pripravil s pomočjo nemških inženirjev velikanski načrt za namakanje in elektrifikacijo puščavskega ozemlja v vzhodni Sahari. Novi assuanski jez je le del tega načrta.

Do leta 1972 pa bodo zgradili velikansko umetno jezero sredi puščave. Lesketalo se bo v 19.500 kvadratnih metrov obsežni udorini El Quattara, 300 kilometrov zahodno od Kaira. Kotlina leži 134 metrov pod morsko gladino in je oddaljena 60 kilometrov od Sredozemskega morja. Preko te razdalje nameravajo skopati prekop, ki bo premagal 43 metrov visoke vzpetine nad Quattaro skozi tri predore. Vodni padec bodo izrabili za centralo, ki bo proizvajala tri milijarde kilovatov električne energije. Voda bo pa napolnila skoro 300 kilometrov dolgo in 150 kilometrov široko umetno jezero. Iz njega bodo tekle namakalne roje, ki bodo sredi puščave naredile 90 tisoč kvadratnih kilometrov plodnega sveta. Obenem pa bo izhlapevanje vode iz jezera ublažilo vroče podnebje daleč v srce Sahare.

KONGRES PSIHOLOGOV

V nedeljo je začel zborovati v Ljubljani XV. mednarodni kongres za uporabno psihologijo. Udeležuje se ga 1200 znanstvenikov iz 33 držav. Zborovanja v poslopju Gospodarskega razstavišča bodo trajala en teden. Podanih bo 270 referatov, ki obravnavajo uporabo praktične psihologije na področju industrije, šole, prometa, zdravstva.

Pokrovitelja kongresa, maršala Tita, zastopa Vida Tomšič, ki je v otvoritvenem govoru podala nekaj misli o odnosu psihologije do drugih znanosti in o njeni nalogi, da človeka ne prilagodi samo k obstoječemu stanju, temveč da ga tudi usposobi k spreminjanju materialnih in socialnih življenjskih pogojev.

ZA ČIST ZRAK

V poslanski zbornici je vložila skupina poslancev zakonski predlog proti okuževanju zraka. Nujni predlog zahteva, naj se ustanovi pri zdravstvenem ministrstvu posebna komisija za čistočo atmosfere. Določala bo predpise za izpuhe plinov in smrdeljivih snovi iz tovarn, pa tudi iz motornih vozil.

Revolucija v Kongu

Odkar se je vrnil v domovino kongoški ministrski predsednik Čombe, ni več v deželi miru. Nekateri pokrajine pod vodstvom polkovnika Pakasse so se z orožjem uprle. Revolucionarji so zasedli že več severnih pokrajin. Čombeju očitajo, da je plačanec zapadnih velesil in belgijskih kapitalistov. Čombe je pa v odgovor sklical tiskovno konferenco in tuje poslanike, katerim je pokazal zaplenjene letake, orožje in dokumente, ki naj bi dokazovali tujo pomoč upornikom. Obtožil je zlasti Alžirijo in Kitajsko kot njih glavne podpornike.

Uporniško gibanje se širi zlasti v vzhodni pokrajini Kiwu. Tretje največje mesto Stanleyville so uporniki že zasedli. Rudniška podjetja so začela izseljevati vse evropske nameščence; konzulati prosijo osrednjo vlado za varstvo. Do pomirjenja še dolgo ne bo prišlo, ker imajo razne tuje velesile interese, da še vedno vre v tej bogati deželi.

Novi slovenski škof

Na področju goriške apostolske administrature so se izvršile prejšnji teden nekatere važne spremembe.

Zagrebski nadškof Seper je prinesel iz Vatikana uradno obvestilo, da je sv. stolica povzdignila v škofovsko čast sedanjega goriškega apostolskega administratorja msgr. dr. Janeza Jenka. Slovesnost škofovskega posvečenja se bo izvršila dne 24. avgusta v cerkvi Matere božje v Logu na Vipavskem. V slučaju zaprek pa na Mali šmaren.

S škofovskim imenovanjem pa goriška administratura še ni postala pravo škofijsko okrožje. Za takšno pravno preureditev je potreben poseben dogovor med državo in Vatikanom. Velika sprememba bo pa v tem, da bosta združeni goriška in koprška administratura. Novi škof - administrator ne bo več imel svojega sedeža na Kostanjevici,

pač pa v Kopru. Tam so dani vsi pogoji za osrednji sedež velikega cerkvenega okrožja, ki šteje okoli 200 tisoč duš.

Bržkone bo novi škof imenoval svoje delegate za posamezne dele svojega dušnopastirskega okrožja.

Msgr. Jenku izražajo tudi goriški slovenski verniki tostran meje globoko spoštovanje ob visokem imenovanju.

OBVESTILO

Zaradi poletnih počitnic ne bo izšla pr.hodnja številka Novega lista v četrtek, 13. t. m., ampak šele naslednji četrtek dne 20. t. m. Uprava lista bo zaprta ves prihodnji teden.

I Tržaškega

Predstavniki LSS član dveh zakonodajnih komisij

V sredo se je zaključil prvi del zasedanja deželnega sveta. Doslej je zbornica opravila precejšnje delo. Izglasovala je zakon o porazdelitvi posameznih mest v deželnem odboru in o pristojnosti ter delovnega področja posameznih odbornikov in njihovih namestnikov. Odobrila je pravilnik, ki bo urejal delo in potek sej, ter izglasovala zakon, ki se tiče uradnikov in uslužbencev, katere je ali bo zaposlila dežela. Zakon je začasnega značaja in bo veljal, dokler se ne sestavi in odobri organik dežele. V deželnih uradih bo v veliki večini zaposleno osebje, ki je že v službi pri raznih občinah ali pokrajinah ali je v državni službi. Na sejah deželnega sveta je bilo svečano zagotovljeno, da bo med deželi dodeljenim osebjem tudi nekaj Slovencev.

Sestava komisij

V okviru deželnega sveta bo delovalo pet stalnih zakonodajnih komisij. Prva komisija bo obravnavala splošne zadeve, finance in proračun; druga se bo bavila s kmetijstvom in gozdarstvom ter z gorskim gospodarstvom; tretja komisija bo proučevala vsrašanja šolstva, dela, socialnega skrbstva,

Repentabor:

NAGRAJENI VINOGRADNIKI

Konec prejšnjega tedna je bila na Repentaboru kratka slovesnost, med katero so razdelili nagrade in diplome vinogradnikom, ki so se pred kratkim udeležili s svojimi pridelki »2. razstave terana« v Repnu. Slovesnosti so poleg domačega župana Puriča in župnika Želeta prisostvovali predsednik deželnega sveta dr. De Rinaldini, kvestor Pace, kmetijski nadzornik Perco in drugi oblastniki.

Nagrade so prejeli tile vinogradniki: Milan Purič, Stanislav Ravbar, Zofija Škabar, Karel Škabar, Rudolf Purič (vsi po eno zlato medaljo), Emil Purič, Anton Škabar, Franc Guštin, Edvard Guštin, Josip Lazar in Ivan Škabar (vsi po eno srebrno medaljo); Josip Bitjak, Anton Guštin, Alfonz Guštin, Silvester Škabar in Ivan Guštin (vsi po en pokal ali bronasto medaljo). Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Prosek:

60-LETNICA

V nedeljo je obhajalo godbeno društvo na Proseku 60-letnico svojega obstoja. Na travniku pri Lukši se je zbrala pod slavoloki velika množica ljudstva. Na godbenem koncertu so sodelovale poleg domače še godbe iz Doberdoba, Križa, Divače, Trebč in iz Nabrežine. Nastopil je tudi domači pevski zbor in pevci iz Velikega Repna ter iz Križa.

Med nastopi sta bila odlikovana z zlato kolajno Ivan Danev, ki je društveni član od prvega dneva ustanovitve, in sedanji predsednik Josip Čuk, ki sodeluje pri godbi že 56 let.

Lepo slavlje je potekalo zelo prijetno med igranjem in petjem naših pesmi. Delovnemu godbenemu društvu želimo še dosti uspehov pri njegovem delovanju.

higiene in zdravstva, v pristojnost četrte komisije spadajo industrija, trgovina in obrtništvo; v pristojnost pete pa javna dela, urbanistika, prevoznništvo in turizem.

Slovenski predstavnik dr. Škrk je član prve in tretje komisije. V tej zadnji je bil imenovan za tajnika. Svetovavec dr. Šiško-vič je član prve komisije, kjer zavzema eno izmed podpredsedniških mest, svetovavec Jarc pa je član druge komisije. Dr. Škrk je nadalje tudi član stalne komisije za pravilnik.

Pisma uredništvu

Spoštovano uredništvo,

Gre za tisto vsakoletno avtomobilsko dirko na Opčine. Nikakor nam ne gre v glavo, in mislim, da nobenemu pametnemu človeku, zakaj oblasti še dovolijo kaj takega. Nikjer na svetu ne prirejajo takih hitrostnih avtomobilskih dirk po najbolj prometnih ulicah in cestah. Izjema je, kolikor vem, Ljubeljska dirka (do Ljubeljskega prečaja) v Sloveniji, toda tista cesta je izven gosto obljudenih krajev.

Kaj tiči za dejstvom, da oblasti vsako leto spet dovolijo to divjo dirko, poleg tega pa še večjo v soboto popoldne? Morda kaki mogočni vplivi ali pritisk avtomobilskih ali športnih organizacij? Ni dovolj, da je ta dirka zahtevala pred nekaj leti življenje nekega otroka, ki ga je povzročil pobesneli avtomobilist že izven dirkalne proge? Bi morda radi, da pride še do drugih človeških žrtev? Drugje po svetu diskutirajo o tem, da bi prepovedali avtomobilske dirke celo na dirkališčih, ker postajajo z razvojem avtomobilske in strojne industrije nesmiselne, saj vsakdo ve, da lahko dosežejo avtomobili danes izredne hitrosti in da so odporni, kar zadeva material. Kaj je treba to vedno spet dokazovati? Avtomobilske dirke so zahtevale zadnja leta že strašne žrtev med gledavci (spomnimo se samo na veliko število žrtev v Le Mansu!), pa tudi med dirkači. Vsak najmanjši incident lahko povzroči katastrofo. To je igranje s smrtjo. Kdor pa hoče vseeno tvegati svoje življenje tako nesmiselno, naj si izbere kako dirkališče, ne pa cesto Trst-Opčine, kjer spravlja v nevarnost druge ljudi (ne glede na to, da mora biti cesta izpraznjena: kljub temu se lahko zgodi, da zaide na cesto kak otrok, ali da se zaleti avto v kako hišo itd.).

Poleg tega pa povzročajo dirkači hude neprijetnosti prebivavcem Opčin, ki so tako v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne odrezani od Trsta. Če hočejo priti do tramvaja pod Obeliskom, morajo tavati skozi gozd, preko skalnatnega, neravnega terena brez poti, kar je zlasti za stare ljudi in za ženske težavno in naporno. Kdo je tisti, ki prisili ljudi, da morajo plezati na poti v službo ali po drugih opravkih preko skal in skakati preko štorov v gozdu, namesto da bi hodili po cesti, do katere imajo pravico? Radi bi vedeli za zakon, ki dopušča, da si nekdo za en popoldan in en dopoldan prilasti javno cesto in prisili druge z nje. Morda tak zakon obstoja, toda oblasti bi bile dolžne, da se sklicujejo nanj in da v javnem obvestilu prebivavstvu pred tekmo povedo, zakaj smatrajo tako tekmo za potrebno in zakaj je nujno, da mora vse prebivavstvo Opčin in drugih krajev ob progi žrtvovati zanj z vrednimi napori, zamudami in tudi stroški, kajti marsikdo je prisiljen ostati v mestu in si tam kupiti kosilo, ker zaradi dirke ne more domov in nazaj v službo. In kdo sploh prireja to dirko? Ali neka samo zasebna organizacija, kot je n. pr. kak avtomobilski klub (in kako da si jemlje potem take pravice in dovoljuje nesramnost, da zganja druge s ceste ter se poslužuje celo policije itd. v svoje namene), ali je to kaka državna ustanova?

Poleg vsega tega pa je to dirkanje strašna muka tudi zaradi hrupa, ki ga povzroča. Ze avtomobili na startu in na okoliških trgih v mestu s preizkušanjem motorjev obupno trgajo živce ljudem,

ki prebivajo tam okrog. In potem rjovenje motorjev ob progi. Veliko povedo glede tega spuščene navojnice na vseh oknih, in kdor le more, se tišti čas kam umakne (kar je spet zvezano s stroški!) Toda bolniki in starčki se težko kam umaknejo. Ali res nima nihče obzira do njih, niti oblasti? Lahko si je predstavljati, da leži v eni izmed hiš v bližini, kjer dirkači preizkušajo svoje motorje, kak nevarno bolan človek, pa mora eno celo popoldne in naslednje dopoldne poslušati ta

(Nadaljevanje na 9. strani)

SOLSKO OBVESTILO

Na državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši vpisovanje za šolsko leto 1964/65 vsak dan od 10. do 12. ure v taštvu zavoda v ul. Lazzaretto vecchio 9/11. Vpisovanje traja neprekinjeno do 25. septembra 1964. Navodila o vpisovanju so razvidna z zavodove razglasne deske.

Beneška Slovenija

CEDAD

V soboto, nedeljo in ponedeljek so priredile gospodarske in turistične ustanove v Cedadu običajni vsakoletni »Praznik ob Nadiži«. Na sporedu so bile folklorne točke, pevski nastopi, med njimi celo slovite kričičice Milve, in športne tekme. Ob strugi Nadiže in v »hostariji pri mlinu« so pripravili stojnice, bogato obložene z domačimi vini in slastnim prigrizkom.

Vse priprave so šle v redu, a prireditelji so delali račun brez krčmarja, to se pravi brez vremena. V soboto in v nedeljo so večerni nalivi razgnali številne goste v tesne krčme in gostišča. Zato pa je lesketalo tretji večer na tisoče zvezd po jasnem nebu. Spored je potekal po načrtu in je vsaj nekoliko odškodoval prejšnja dva dneva presenečene goste. Se bolj pa prireditelje, ki so ime'i za »Nadiški festival« 12 milijonov stroškov.

Med športnimi prireditvami moramo omeniti tekme med streči iz Furlanije, Slovenije in iz Koroške. Pri streljanju v skupinah so zasedli prvo mesto slovenski strelci. V tekmah s karabinkami je odnesel prvo mesto Otrin Janez iz Slovenije. Med prve je prišel tudi Materazzi Silvio iz Furlanije. Pri razdelitvi nagrad je bil navzoč poleg najvišjih pokrajinskih obastnikov tudi obrambni podtajnik Pelizzo. V svojem nagovoru je poudaril ne samo športni, ampak tudi politični značaj takih meddržavnih srečanj, ki utrjujejo dobro sosodstvo.

TRBIZ

Na zadnji občinski seji so mestni možje pretresali vprašanje o zgradbi novega, velikega hotela. Župan Lindaver je poudarjal, da je moderno gostišče, kljub mnogim že obstoječim, nujno potrebno za turistični razvoj mesta. Upravo hotela namerava prevzeti Ustanova treh Benečij. Mestna občina bi morala odstopiti za nizko ceno stavbišče v vrednosti štiridesetih milijonov. Občina bi morala preurediti tudi vso okolico ob ulicah Roma in Romana, kar bi zopet porzlo velike vsote. Na seji so bila mnenja glede predloženega načrta precej deljena, čeprav je bilo navzočih samo deset svetovalcev. Končno je predlog za oddajo zemljišča le prodril. Novo hotelsko stavbo pa bodo začeli graditi šele prihodnje leto.

Bolj pereče vprašanje za tujski in splošni promet pa je razširitev ceste, ki vodi s trgga pod železniškim podvozom v spodnji Tr-

VPRASANJE NAFTOVODA

Prejšnji teden je zavzel svoje stališče glede naftovoda od rtiča Zdober na Bavarsko tudi goriški pokrajinski svet. Po obrazložitvi predsednika Chientarolle je izrazil svoje pozitivno stališče. V podkrepitev svojega pristanka poudarja resolucija velike gospodarske dobrine, katere bi naftovod prinesel naši pokrajini. Računajo, da bi vsako leto pristalo v tržiškem zalivu okrog tisoč večjih in manjših cistern. Skozi naftovod bi teklo 40 milijonov ton nafte vsako leto. Za potrebne naprave bi vložilo podjetje Transalpina, ki se poteguje za napeljavo po italijanskih tleh, okrog 60 milijard lir. Upravni in tehnični uradi bi imeli svoj sedež v goriški pokrajini. Zaposlenih bi bilo tudi dosti domačih delovnih moči. Iz vseh

- Hanalska dolina

biž. Ozki klanci skoraj onemogočajo naraščajoči avtomobilski promet. Vprašanje se vleče že več let, a trči vedno ob novo zapreko. Zdaj gre za razlastitev hiše onkraj podvoza, ker je sicer vsaka poprava ceste nemogoča. Občina in lastniki se ne strinjajo glede odkupnine.

Zadevo bo pa le treba urediti, ker tujski promet skozi Trbiž narašča vsak dan bolj. Samo v nedeljo so zabeležili na Kokovem tri tisoč prehodov z avtomobili. Vseh oseb, ki so šle čez mejo na tem prehodu v obojni smeri, so pa našteali kar 15 tisoč.

Črni vrh:

ZVEZA S SVETOM

Črni vrh, ki spada pod občino Podbonesec, je od nedelje dalje zvezan s svetom po stalni avtobusni progi. V nedeljo popoldne so se zbrali v tem velikem gorskem kraju oblastniki in sosedni župani k slovesni otvoritvi.

Vpričo velike množice domačinov in gostov je domači župnik Ošnjak b'agoslovil avtobus, ki bo redno vozil do Čedad in povezoval vasi ob desnem bregu Nadiže. V svojem nagovoru se je zahvalil vsem, ki so si prizadevali za to zvezo. Govoril je tudi župan iz Podbonesca, ki je našteval vrsto javnih del, ki so pripomogle Črnemu vrhu do modernega naselja.

Avtobusno progo bo upravljalo podjetje Rosina.

Torlan:

ZA GOSPODARSKI DVIG

Po vzhodnovidenskih okrajih se opaža zadnje čase precej živahna gospodarska dejavnost. Semkaj moramo prišteti brez dvoma tudi ustanovitev kmetijske zadruge »Dolina Karnahte«. V njej se je združila večina gospodarjev iz Torlana v občini Neme. Domačini si skušajo pomagati sami in ob podpori javnih ustanov, da bi dvignili gospodarsko raven podgorskih krajev.

Kot prvi načrt so si zastavili zgradnjo modernega zadržnega hleva. Zgraditi ga nameravajo med Torlanom in Ramandolom na pobočju Bernadije. Vzorni hlev bo obsegal tri tisoč kvadratnih metrov prostora. Imel bo urejeno dvorano za avtomatično molžnjo, oddelke z ogrevanim in hladnim zrakom za mlado živino, veterinarske prostore in ograde za pašo na prostem. Živina bo seveda vsa izbranih vrst. To bo samo prvi korak za izboljšanje živinoreje v okraju.

teh razlogov vidi pokrajinski svet, pod gotovimi pogoji, velikansko gospodarsko korist napeljave.

Pogoji so pa seveda že znani, in sicer uporaba vseh tehničnih dosežkov, da bi se morje z nafto ne onesnažilo in bi zaradi tega ne trpel tujski promet po naših obmorskih kopališčih. Namen bi se mogoče dosegli, če se naftovodne cevi zakopujejo v morsko dno in če se pod vodno gladino namestijo čistilni »glavniki«, ki bi ustavljali umazano vodo. Občinski svet v Gradcu je pa še vedno nasproten gradnji naftovoda, ker je prepričan, da bo okužil morje v gradeškem zalivu ter zavrl ves tujski promet. Obe stališči sta seveda upoštevanja vredni. Vendar pa kaže, da bo zmagalo širše gospodarsko gledanje.

Dol:

NESREČA

V ponedeljek, v zgodnjih jutranjih urah, se je spet pripetila ena izmed pogostih avtomobilskih nesreč. Štirje mladi fantje iz Gorice so se vračali po Do'u domov. Pri Vintinih je vozaču ušlo krmilo iz rok in avto je treščil z vso silo v cipreso kraj ceste. Avto se je skoraj ves razbil. Mimoidoči avtomobilisti so mladeniče rešili in jih spravili v bolnišnico. Dva sta bla huje ranjena. Zdravniško pomoč je pa moral včeraj iskati tudi tretji ponesrečenec, dijak Ivan Doktorič, sin poznanega uslužbenca v goriški Kat. knjigarni.

Upanje je, da bodo vsi štirje mladeniči kmalu okrevali in da bodo v bodoče bolj previdni.

TRŽIČ

Uradni list od 4. avgusta prinaša poročilo o ustanovitvi »Konzorcija za industrijski razvoj občine Tržič«. Konzorcij je javna ustanova z namenom, podpreti z načrti in z dejanskimi podporami ustanavljanje novih industrijskih podjetij na ozemlju tržiške občine.

Konzorcij sestavljajo goriška provinca, občina Tržič, goriška Trgovska-industrijska zbornica in Zavod za industrijsko obnovo. Začetni obratni kapital znaša 30 milijonov lir.

Konzorcij za gospodarski dvig, čeprav ima na razpolago skoraj neznatno vsoto, je res potreben. V tržiški luki se že nekaj časa sem opaža rahel upad prometa. V prejšnjem mesecu so raztovorili 38.907 ton blaga, to je za 17.600 ton manj kot v mesecu juniju. Večina tovara je namenjena za industrije v zaledju.

Stevecjan:

VODOVOD — GRANATE

Odobreni so stroški še za zadnji, tretji del, pri gradnji našega vodovoda. Vodovodna mreža in priključki do posameznih hiš niso bili pri prvih dveh delih gradnje izpeljani do vseh, tudi oddaljenih hiš. Najprej je bilo poskrbljeno za kmetijska poslopja. Občinski svet je pa zdaj sklenil, da morajo dobiti vodo vse hiše, tudi najbolj oddaljene.

Doslej so znašali stroški 45 milijonov lir. Občina je odobrila proračun še 13 milijonov za dokončno napeljavo. Vprašanje, ki je dolgo let trlo naše vasi, je s tem dokončno rešeno.

Iz Goriške

Pri kopanju in polaganju cevi bi se bile prav lahko pripetile hude nesreče. Delavci so namreč med delom v zaselku Ašči naleteli na dve večji in eno manjšo granato, ki so ostale nerazpočene v mehki zemlji še izza prve svetovne vojne. Največji izstrelek je kalibra 305; vrgla ga je italijanska artilerija na avstrijske postojanke. Granata je težka štiri stote. Ležala je na njivi, ki so jo pred malo časa zorali. Če bi zadelo oralo na vžigalnik, bi bila vsa vas ogrožena. Par dni so tuhtali vojaški izvedenci, kako bi odstranili smrtno nevarno orožje. Šele v ponedeljek so granate odpeljali in jih razstrelili v neki kraški votlini pri Bonetih.

NOVI KANONIK

Goriški nadškof je imenoval za stolnega kanonika msgr. Ettore Fabbra.

Novi član stolnega kapitlja je rojen leta 1912 v Preštentu v videmski pokrajini. Bogoslovne študije je pa končal v Gorici, kjer je bil posvečen leta 1936. Služboval je kot kaplan v Ronkah in pri vojaki. Po vojni je pa poučeval klasične jezike v Malem semenišču, leta 1955 je postal rektor nadškofijskega semenišča.

S Fabbrovim imenovanjem je število dvanajstih kanonikov goriškega kapitlja popolno. V njem sta tudi dva slovenska člana in sicer nadškofijski kancler msgr. Klinc in penitencijar msgr. Gregorec, ki je pa še vedno v bolnišnici. Zadnje čase mu gre na bolje in upamo, da bo kmalu zopet prevzel svoje odgovorno mesto.

DELA HOČEJO

Kmalu bo minil mesec dni odkar je Gorica brez rednih mestnih avtobusnih zvez. Večina meščanov, ki se mora vopiti vsak dan na delo, že prav bridko občuti to pomanjkljivost, ki sta jo zakrivila deloma občina, še bolj pa najemnik podjetja.

Še najbolj prizadeti so seveda uslužbenci prejšnjega podjetja A.T.A. V petek so priredili po mestu protestno povorko. V sprevedu so nosili table z napisi: Dva meseca mo brez plače. — Hočemo delo — Občina naj obnovi prometne zveze. — Manifestanti so se podali pred prefekturo. Njih zastopnike je sprejel podprefekt, ki je obljubil, da se bo oblast zanimala za njih težkoče. Podobne obljube je dal tudi župan Gallarotti, ki je potrdil, da bo občina zaposlila večino delavcev bivšega podjetja.

Medtem pa še vedno vozijo po mestu vsakih 20 minut stari avtobusi, ki pa niso nič kaj prikladni za mestni promet.

VEČ PIŠČANCEV

Neki francoski kralj je, menda v navalu velikodušnosti, izrekel svojim ministrom željo, da bi rad videl vsaj enkrat na teden v ponvah svojih podložnikov ocvrte piščance.

Kaže, da smo sedaj tudi mi srečno zajadrali v tiste »srečne« čase. Kmetijsko ministrstvo namreč že več časa priporoča omejitev govedine in priporoča uživanje kuretine. Zveza goriških gostilničarjev je sklenila, ustrezno teji želji, vpeljati vsaj enkrat na teden »dan piščancev«. Vsako gostinstvo podjetje bo en dan ta teden, za poskus, nudilo gostom le kuretino in nič govedine. Vse to seveda v duhu varčevanja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Današnje utopije

Beseda »utopija« je v zadnjem času skoraj izginila iz publicistike, medtem ko je bila v prejšnjih desetletjih zelo v rabi pri pisateljih in časnikiarjih ter celo pri sociologih in filozofih. Kaj je temu vzrok? O tem je napisal knjigo angleški filozof Chad Walsh in jo pred kratkim objavil pri založbi Geoffrey Bles. Knjiga ima naslov »From Utopia to Nightmare«, to je »Od utopije do groze«.

Pisec pravi, da je prevzela vlogo nekdanje utopistične literature, ki je budila v ljudeh upanje v nekaj paradiz na zemlji, to je v človeško družbo, v kateri bo vse prav in kar najbolj urejeno, literatura groze, ki ne goji več upanja v paradiz na zemlji, ampak pripravljala človeštvo na grozote, ki so pravo nasprotje optimistične utopije. To je značilen in turoben pojav zahodne kulture — pravi Chad Walsh — in ga skuša temeljito analizirati. Rad bi odkril njegove psihološke vzroke. Pri tem ugotovi, da vera v utopijo še ni izginila v socialističnih in v pred kratkim ustanovljenih državah. Vsaj na zunaj se tako zdi. Uradno celo pospešujejo upanje v uresničenje utopij; na Zahodu pa je morala Utopija Thomasa Mora prepustiti mesto pesimističnim vizijam pisatelja Huxleya in slovitemu Orwellovemu romanu »1984«.

Neugodje nad preveč zavarovano človekovo eksistenco

Pri tem pa je zanimivo, da kljub vsem razočaranjem, ki sta jih prinesla s seboj ameriški in ruski poskus uresničenja utopije, niso bila ta tista, ki so omajala v ljudeh vero v utopijo. Celotni Orwellov roman »1984« po mnenju Chada Walsha ni samo grozotna karikatura stalinistične družbe, ampak izraža v mnogo večji meri, kot ljudje mislijo, tudi neugodje nad britanskim življenjem v razdobju laburistične vlade, ki je skušala od vseh strani zavarovati človekovo eksistenco in zmanjšati njegovo življenjsko tveganje, s tem pa mu je tudi vzela veliko veselja nad življenjem in njegovimi presenečenji. Pisec knjige »Od utopije do groze« misli, da je ravno moderna zahodna družba kriva, da izginja v ljudeh občutje, ki bi ga lahko imenovali podzavestno zaupanje v uresničenje utopije. Avtor označuje izginjanje vere v utopijo »distopijo«. Ljudje na Zahodu in zlasti Američani so odkrili, da je uresničeneže že mnogo tistega, o čemer so sanjari veliki utopisti, da pa le ni tako lepo, kot se je zdelo takrat, ko še ni bilo dejstvo.

Zgodilo se je tako, kot je napovedal neki veliki ruski filozof, češ najnujnejši problem ni v tem, kako uresničiti utopijo, ampak v tem, kako se izogniti zgodovinski verjetnosti njene uresničitve. Resničnost se napovedi, kot se je do danes že izkazala, je glavni vzrok današnje »distopije«. Celotni »Utopija« Thomasa Mora se nam zazdi danes samo »paradiz za resne močje v sivih flanelastih jopičkih«, kot se izraža avtor.

Nujnost verovanja v neko utopijo

Chad Walsh se je tudi srečno izognil nevarnosti, da bi pri tem zapadel v drugo skrajnost, namreč, da bi postavil upadanje vere v utopijo nasproti vizijo enako nerealistične, — ali v primeru, da bi bila uresničena — enako neznesne družbe v znamenju »laissez faire«. V bistvu je vsakemu zahodnemu, zlasti krščanskemu človeku potrebna vera v neko utopijo, v neko obljubljeno deželo, kakor so jo videli stari Izraelci v deželi Kanaan, moderni Izraelci v novem Izraelu, nekdanji Angličani pa v čudoviti divjini Nove Anglije, ki je nudila idealne pogoje za vsakršne utopiste, da bi poskusili uresničiti svoje sanjarije o idealni človeški družbi.

Avtor se spusti tudi v nekaj miselnih špekulacij, kakšna naj bi bila utopija, ki bi odgovarjala idealom človeka našega stoletja, in pride do zaključka, da naj bi združevala taka utopija v sebi elemente moderne kolektivne družbe, kot jo predstavlja komunizem, hkrati pa tudi elemente, ki odgovarjajo človekoljubnemu gonu po osebnem uveljavljanju, kar bi napravilo predstavo utopije manj dolgočasno in togo. Kritiki vidijo v tem delu Walshove knjige njeno najšibkejšo točko, ker se bere ta del nekam prisiljeno in neprijetljivo. Avtor bi bil po mnenju kritikov bolje storil, če bi ne bil poskušal ustvariti namesto izginulih idealov avtoplastične družbe novo, lastno utopijo. Zanimivo pa je njegovo razglabljanje, kako naj bi v ideal-

ni, to je v utopistični družbi preprečili korupcijo oblasti.

Utopizem našega stoletja

Vendar mu tudi tu kritiki očitajo, da si dela nepotrebne skrbi. Zgodovina dokazuje, da je bilo mnogo več takih vladajočih razredov ali skupin, ki so izvajale svojo oblast s čutom za mero in se zavedale, da imajo dolžnosti do skupnosti, kakor pa takih, ki bi bile izkoristile oblast samo v svoje egoistične interese.

Po mnenju nekaterih kritikov je pisec knjige »Od utopije do groze« preveč upošteval samo napisane utopije, kot so si jih zamislili avtorji preteklih dob, in da pri tem ni upošteval v dovoljni meri utopizma našega stoletja. Današnja generacija si je namreč zdaj na jasnem o napakah socialnoekonomskih utopij, ki so zgrajene na nezadostnem znanju o družbi, hkrati pa sanjari bolj kot kdaj koli prej, kako bo z neomejenim znanjem in silo mogoče spremeniti naravo, da bo še bolje služila človeku. Današnje utopije zahodnega sveta se skrivajo v njegovem zaupanju v razvoj naravoslovnih ved in tehnike. Chad Walsh bi v svoji analizi ne bil smel prezreti tudi tega dejstva. Iz vere v napredek naravoslovnih in socialnih ved se lahko pojavi nova doba utopističnih predstav in upanj.

— 0 —

RAZPISANA NAGRADA ZA VSE

Revija za mednarodno kulturo »Ulisse«, ki jo ureja Maria Luisa Astaldi, izhaja pa v Rimu, je določila, da bo za letošni evropski nagrado »Cortina-Ulisse« v znesku en milijon lir kakemu delu, ki bo orisalo zgodovino in kritično prikazalo kakšno evropsko literaturo. To nagrado podeljujejo od leta 1949 in vsako leto za kako drugačno področje znanstvenega preučevanja, od pedagogije do politike, atomske fizike in gospodarstva. V poštev bodo prišla izvirna dela, ki so bila prvič objavljena v Evropi v zadnjih petih letih. Dela je treba predložiti do 28. februarja prihodnjega leta uredništvu revije »Ulisse«. Nagrado, ki ni deljiva, pa bodo podelili poleti prihodnjega leta v Cortini d'Ampezzo.

LONDONSKA GLEDALIŠKA SEZONA

Londonski Westend, tradicionalni center britanskega teatra, doživlja črne dneve. Okoli ene četrtine iger, ki jih igrajo v poletni sezoni, odstavljajo že po nekaj uprizoritvah iz programa. Pri tem udari v oči, da so med neuspešnimi predstavami nove premiere kot tudi igre, ki so jih že več let igrali z velikim uspehom. Med drugim je doživela popoln neuspeh Brechtova »Sveta Ivana klavnica«. Večina kritik je bilo uničujočih, delo so označili za nezrelo, naivno, brez vrednosti in slabo napi-

sano. Pri tem je treba pomisliti, da je nova insecnacija stala 52 milijonov lir. Igro so že po treh tednih odstavili z odra. Ker gre kot pri vseh gledaliških predstavah v Angliji tudi v tem primeru za popolnoma zasebno podjetje, bi morala dati igro neprestano skozi vse leto, da bi vrgla nekaj dobička.

Po drugi strani pa napovedujejo za prihodnjo sezono celo vrsto premier in krstnih uprizoritev. Predvsem pade v oči, da bodo letos v Westendu igrali skoraj same »Muzikale«; saj napovedujejo kar 13 premier teh glasbenih spevoiger. Med novimi temami so življenjska zgodba Mate Hari, Baringov roman »The Barretts of Wimpol Street« kot tudi broadwayski uvoz iger »Camelot« in »Little Me«. Zanimivo pri tem je, da je v nasprotju s preteklostjo od 13 premier le še 5 ameriških produkcij, osem pa domačih angleških.

Uprizoritve takih spevoiger so draga stvar, mnogo dražja kot so običajne gledališke premiere, saj zavisi uspeh od razkošne opreme in najemanja slavni zvezdnikov. Zato ne preseneča, da so v omenjenih 13 »muzikalov« vtaknili fantastično vsoto ene milijarde 200 milijonov lir.

NOVA OPERA V MADRIDU

Madrid bo po 40-letni prekinitvi spet postal operno mesto. Državni poglavar general Franco si je pred kratkim ogledal načrt za novo Opero, ki je že dobil prvo nagrado in ki so ga napravili trije poljski arhitekti. Proračun predvideva kot najmanjše stroške gradnje 4 milijarde 200 milijonov lir. Nadvse moderno podolgovato operno stavbo bodo zgradili v treh letih v elegantni severni četrti španske prestolnice. Poljski arhitekti so sprejeli za nagrado tri milijone pezeta, to je 31 milijonov lir.

Nekdanja madridska reprezentativna operna stavba »Teatro Real« nasproti staremu kraljevskemu gradu je v letu 1926 zaradi nevarnosti, da se podre, zaprla svoja vrata. »Teatro Real« je bil od leta 1850 prizorišče sijajnih predstav v navzočnosti kraljevskega dvora, pri čemer so nastopali najslavnejši italijanski pevci. V zadnjih 40 letih pa se je moralo operno občinstvo Madrida z razliko od Barcelone, ki ima svoj »Liceo« kot stalno operno gledališče, zadovoljiti z redkimi gostovanji tujih ansamblov.

Kulturne novice

Soprintendenza delle Gallerie v Bologni organizira posebno razstavo z naslovom »Umetnost in odpor v Evropi«. Organizator je povabil k sodelovanju vrsto evropskih umetnostnih zgodovinarjev in direktorjev muzejev. Z jugoslovanske strani je povabljen v komitej ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani Zoran Kržišnik.

V Ferrari so se predstavniki mestnih oblasti udeležili odprtja celice, v katero je bil sedem let zaprt pesnik Torquato Tasso, in sicer od marca leta 1579 do konca julija 1586. Celico so ugotovili po več letih raziskav in jo obnovili popolnoma v stilu 16. stoletja. Leži pa v podzemlju nekdanje bolnišnice Svete Ane, pod sedanjim mestnim Avditorijem.

Sporazum o manjšinskem šolstvu

V Kopru in v Trstu so izvedenci za prosvetna in kulturna vprašanja v mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru podpisali sporazum, s katerim se urejajo nekatera vprašanja na področju manjšinskega šolstva v obeh državah.

Na podlagi tega sporazuma bodo jugoslovanske šolske oblasti poslale na slovenske manjšinske šole v Italiji posebnega pedagoškega svetovalca, šole z italijanskim jezikom v naši državi pa bodo dobile svetovalca, ki ga bodo imenovali italijanski prosvetni organi.

Glavna naloga pedagoških svetovalcev bo vzdrževati občasne stike s pristojnimi šolskimi oblastmi, sklicevati sestanke učnega osebja in se z njimi posvetovati o pedagoških, didaktičnih in strokovnih problemih, zlasti tistih, ki se tičejo pouka materinščine, obiskovati učne ure in sodelovati na razgovorih z učenci o pouku materinščine ter proučevati učne programe, učbenike in druge učne pripomočke. Pedagoški svetovalec bo lahko posredoval pristojnim šolskim oblastem svoja opažanja in nasvete glede učnega postopka in bo lahko sodeloval pri izvajanju določenih dejavnosti, ki jih predvideva sporazum, kot so na primer pripravila seminarjev, izmenjava učbenikov, organizacija ekskurzij in podobno.

Sporazum vsebuje tudi določila o vsakoletnih

seminarjih za profesorje in učitelje manjšinskih šol. Ti imajo zlasti namen poglobiti znanje iz narodne kulture in jezika. To se je že doslej izvajalo. Letos junija so italijanske šolske oblasti pripravile seminar za učno osebje italijanskih manjšinskih šol s Koprškega in Istre, v septembru pa bo seminar na Bledu za učitelje manjšinskih slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem. Dijaki z italijanskih šol v Jugoslaviji so junija obiskali razne kraje v Italiji, v zadnjem tednu pa so bili na izletu po Jugoslaviji dijaki slovenskih šol iz Trsta.

Sporazum predvideva nadalje tudi štipendije za pripadnike etničnih skupin za izpopolnjevanje na univerzi v slovenskem oziroma italijanskem jeziku in književnosti. Posebni člen govori o dvostranskem oskrbovanju šol z učnimi in drugimi knjigami, kakor tudi z raznimi avdiovizualnimi pripomočki. Sporazum nudi možnost uporabe določenih učbenikov jugoslovanskih oziroma italijanskih šol za pouk na šolah slovenske oziroma italijanske etnične skupnosti.

Ob koncu predvideva sporazum tudi skupni pregled in prilagoditev učbenikov zgodovine na manjšinskih šolah. To bodo opravili skupno s strokovnjaki za pouk zgodovine v obeh državah.

(Iz »Primorskih novic« z dne 31. 7. 1964)

GOSPODARSTVO

Dijaki - kmečki delavci

Ce je dijak iz kmečke hiše, je pač umljivo, da se med počitnicami oprime doma kmečkega dela in se tako nekoliko oddolži družini, ki ga vzdržuje. Nekoliko drugače pa se sliši, da v Veroni 520 dijakov, starejših nad 15 let — in ki nimajo jeseni ponavljalnih izpitov — dovolj zgodaj vstane in čaka na avtobus, ki jih ob 5.30 odpelje na delo na okoliška posestva. Na teh delajo dijaki v skupinah in opravljajo najrazličnejša dela; v teh dneh jih večinoma uporabljajo za obiranje tobaka in breskev. Skupine, ki delajo tudi popoldne, dobijo na posestvu kosilo. Dijaki zaslužijo dnevno 1500 do 2000 lir in so deležni vseh dobrot socialne zaščite. Po izvršenem delu jih avtobus zopet odpelje domov.

Ne smemo pa misliti, da je počitniško delo veronskih dijakov kakšna posebna novost. V mnogih državah opravljajo dijaki taka dela že mnogo let, posebno važno pa je v sedanjih časih. Danes na splošno manjkajo delavci za kmečko delo in zato mnogo pridelkov — tudi breskev — propade, ker ni obiračev: sadje segnije in rastlinske bolezni se širijo. Velevažno pa je tako počitniško delo za dijake. Predvsem si nekaj zaslužijo in s tem pomagajo staršem, katerim pirhranijo nekaj stroškov. Večinoma delajo dijaki na čistem in zato zdravem zraku ter se ne zgublajo po zatohlih kavarnah. Zelo važno je tudi, da mestni dijaki spoznajo in vzljubijo kmečko delo, o katerem navadno nimajo pojma. Kdor pa vzljubi kmečko delo bo ostal ali postal demokrat, ne bo nikdar postal privrženec diktatorskih načrtarjev, ki kmetijstvo sovražijo, sovražijo pa za to, ker se kmetijstvo noče ukloniti njihovim planom. Vreme in še marsikaj drugega se ne da planirati, plani pa so prevečkrat zgrešeni.

ALI BOMO SE ŠKROPILI IN ŽVEPLALI TRTE?

Grozdje je doslej v splošnem prav lepo in mnogo ga je. Nihče pa se ne sme zakleti, da letos ne bo več škropil in žveplal svojih trt. Če bo avgusta meseca kakšen dan močno in obilno deževalo, bo potrebno drugi ali vsaj tretji dan po dežju škropiti proti peronospori s škropilom, ki bo vsebovalo tudi modro galico. Lahko pa se škropi tudi s samo modro galico in apnom, ali s prahom Caffaro, katerega raztopimo v 100 litrih vode po 2 kg, če je navaden 16% in 1 kg, če je 45%. Škropljenjem v avgustu dodamo na en hl škropiva po 100 gramov koloidnega žvepla in pa sredstvo proti grozdnemu črvu, a ne več svinčenega arznata in carposana, pač pa gaberol ali panam.

Ce pa bi bili tako nesrečni, da bi divjala kakšna huda nevihta s točo, moramo škropiti takoj naslednji dan. Isto velja tudi v primeru, da bi pihal hud veter in bi se grozdi obtokli.

Kdor ima le nekaj trt, naj jih zaščiti s prašenjem, in sicer z mešanico iz enega kg prahu Caffaro in 1/4 kg navadnega žvepla. Sploh bi to mešanico lahko uporabljali bolj na široko.

Majhen primer: Ne daleč od Gorice je glavni načrtar odločil, da se na posestvu v dobri legi in z dobro zemljo, zasadijo 3 ha s krompirjem, 2 ha s paradižniki in 1 ha s papriko. Izračunali so, koliko bodo pridelali in mislili, kam bodo s pridelkom. Mogoče pa se bo kaj prodalo v staro Gorico? — Zemjo so dobro obdelali, izdatno pognojili, zasadili in čakali na pridelke. Vse po planu. Ni pa bil v planu — plevel. Ta se je bohotno razrastel, delovne sile za plevel ni plan predvideval, plevelu se je priključila še peronospora na vseh treh kulturah. In pridelka ni bilo.

Kako pa je z našimi slovenskimi dijaki, predvsem iz Trsta in Gorice ter iz obrtniških družin? Ali je tudi pri nas kakšna počitniška organizacija dijakov, ki bi pomagala našim kmetom pri njih delu. Če bo ostalo kaj ozemlja v slovenskih rokah, se bo potrebno zahvaliti našemu kmečkemu življu, vse ostalo je vsaj nezanesljivo. Ste že mislili na to?

—0—

DOBIČKANOSNO POSESTVO

Prof. Remigio Baldoni je poročal pri »Accademia dei Georgofili v Firencah o 78 ha velikem posestvu, ki se nahaja v namakalni ravnici Esina (Marche). Posestvo je predvsem živinorejsko in deluje že 10 let. Ukinjajo pašnike, travnike in deteljišča, tako da seno skoraj ne pride v poštev. Ogromne količine potrebne krme dobivajo od vzgajanih enoletnih krmskih rastlin, največ krmške koruze in sirka, ki predstavljata 80% krmške baze. Pridelano krmo dajejo živini kar v svežem stanju ali pa ensilirano v ja-

mah. Seveda dopolnjujejo pridelano zeleno krmo z mokami in koruzo.

Za pridelovanje krme uporabljajo samo 35% zemljišča, a kljub temu redijo po 5 govejih glav na ha. V zadnjih treh letih so prodajni pridelki letno dosegli vrednost milijona lir na ha, od vsake delovne enote pa 3 milijone lir. Letno so pridelali 769 stotov mesa ali skoraj 10 stotov od ha, potem pa še 2,761 stot. mleka poleg obilnih pridelkov pšenice, pese, paradižnikov, cvetače in drugih povrtnin.

Taka posestva morajo imeti sposobno in skrbno vodstvo, žal pa jih ni mogoče posvoboditi, ker manjka voda za namakanje. Mnogo pa se človek nauči, če obišče tako posestvo.

PRIDELEK SVILODOV 1964

S svilorejo gremo polagoma h koncu. Letošnji pridelek znaša okoli 4,200.000 kg ali 670.000 kg manj kot lansko leto. Od obilnih pridelkov pred 30-40 leti, ki so presegli tudi 45 milijonov kg, smo zdrknili na manj kot na 1/10. In pridelek se še vedno bolj krči. Če bo v prihodnjih 5 letih razvoj tak, kot je bil v zadnjih 5 letih, se o sviloreji ne bo več pisalo, saj je ne bo več. Po ceni 1.000 lir za kg svilodov predstavlja celotni letošnji pridelek nekaj nad 4 milijarde lir vrednosti.

Skoraj vsa italijanska sviloreja je osredotočena v nekaj severovzhodnih pokrajin Italije. Letošnji pridelek je znašal: pokrajina Treviso 2,350.000 kg svilodov ali precej nad po'ovico vsega pridelka v Italiji. Sledijo: Videm (Udine) 970.000 kg, Brescia 450.000, Padova 165.000, Benetke 112.000, Vicenza 66.000 kg. Če seštejemo te številke, ugotovimo, da ostaja za vse ostale italijanske pokrajine komaj 100.000 kg. Iz tega sledi, da so ostale pokrajine svilorejo že opustile, skoraj izključno zaradi predrage človeške delovne sile. Ni pomagal poizkus z japonskimi pasmami, ne gojenje japonske murve...

Prehrambena bilanca se slabša

V prvih 5 mesecih tekočega leta se je italijanska trgovinska bilanca s prehrabeniimi predmeti v primeri z lanskim letom znatno poslabšala. In sicer: Uvoz je zrastel za 66 milijard na 353 milijard lir, izvoz pa se zmanjšal za 18 milijard, tako da se je bilanca poslabšala za 371 milijard (353 + 18).

Uvoz prehrabeniimi prdmetov je zrastel zaradi večjih nakupov mesa, mlečnih izdelkov, sladkorja in žit, posebno pa koruze. Ravnesje uvoza in izvoza mesa se bi dalo doseči le z notranjo disciplino, če bi uživali več drugih vrst mesa in manj govejevega. V trgovini mlečnih izdelkov je mogoče ravnesje glede sira, glede masla pa skoraj nemogoče, ker bi bili potem siri pusti in manj vredni. Za povečanje proizvodnje sladkorja je potrebno pač zasaditi več sladkorne pese. To ravnesje pa bo najbrž doseženo šele potem, ko bodo izboljšali stroje za obdelovanje in ritje sladkorne pese. Ravnesje glede koruze pa je skoraj nemogoče, ker je potrošnja koruze ogromno narastla: Pustimo količine, ki so potrebne za polento in industrijo, ker se te količine manjšajo, a neprimerno visoko se je dvig-

nila uporaba koruze za krmo. V vseh krmilnih mokah za piščance ali odrastlo perutnino, za prašiče in drugo živino je zmleta ali zdrobljena koruza najvažnejša sestavna snov. Je pač pametno, da se uporablja manj cenjeno koruzo za pridobivanje visoko cenjenih jajc in raznih vrst mesa, bodisi perutninskega, prašičjega ali govejega.

ČE SADJE ZORI,

oziroma je blizu zorenja in kaže, da moramo uporabljati zaščitna sredstva proti raznim škodljivcem, ki povzročajo črvihost jabolk, hrušk, breskev, kakijev in drugega sadja, potem smemo rabi samo taka strupena sredstva, ki izgubijo svojo strupenost v par dneh (toxfid), ne pa takih ki jo ohranijo skozi dolge tedne. Taki strupi so svinčeni arzenat, carposan 50 in še drugi. Proti vsem tem škodljivcem pa v zadnjem času sploh ni potrebno uporabljati strupenih sredstev, ker imamo sedaj na podlagi Sevin-a zanesljiva in hitro učinkujoča sredstva, ki človeškemu zdravju sploh niso nevarna. Tako sredstvo je Panam.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Slovenska nevarnost

»Videmčani so navedli za svojo zahtevo dva razloga: zedinjenje furlanske domovine in odstranitev tako imenovane **slovenske skupnosti**.«

Besednjak dokazuje, da je duševna enota Furlanije vedno obstajala. Nič bi ne moglo te enote bolj ogroziti kot borba teh dveh furlanskih mest.

»Videmski sklep je hote! načeti tudi rešitev slovenskega vprašanja v mejah Italije. Toda z že vidnim namenom raznarodovanja

121.

Dr. E. BESEDNJAK

ni mogoče niti pristopiti k reševanju slovenskega problema v Italiji. Tudi si ne moremo misliti učinkovitejšega in krepkejšega sredstva za povzdigo narodne zavesti v slovenskem prebivalstvu.«

»Te videmske namene so toliko bolj ne-spametne, ker je naravnost otročje misliti, da se more raznaroditi ljudstvo, ki se svoje narodne samostojnosti tako globoko zaveda kakor slovensko ljudstvo.«

»Določna in trdna volja Slovencev je, briniti celovitost in nedejživost goriške dežele z glavnim mestom Gorico. Hočemo se tudi pridružiti vsem italijanskim strankam, ki so že započele borbo za isti cilj.«

Širši odbor Političnega društva Edinost za Goriško je na svoji seji razpravljalo o položaju, ki je nastal zaradi odprave »Osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu« in »Glavnih civilnih komisariatov v Trstu, Zadrugu in Trentu«.

Po temeljiti razpravi je odbor sklenil dvigniti najodločnejši protest proti vladni nameri odločevati o mejah naše zemlje brez zaslišanja in soodločevanja legitimnih zastopnikov prizadetega ljudstva. Ako bi hote! kdo rezati in trgati našo pokrajino brez nas, preko nas in proti nam, bi smatralo

naše ljudstvo to za atentat na svoj gospodarski in kulturni obstanek.

Zahtevamo z vso odločnostjo, da se o upravnih in političnih ureditvah naših krajev, ki je za bodočnost našega ljudstva naravnost usodnega pomena, ne sme izvršiti noben odločilni sklep, ne da bi bili prej zaslišani in ne da bi pri tem sodelovali zastopniki interesirancev.

Protest drugih strank

Tudi občinski svet mesta Gorice se je takoj dvignil v obrambo. Vršila se je posebna seja, na kateri se je energično protestiralo proti resoluciji videmskega občinskega sveta. Odločno se zavrača vsak poskus, ponižati Gorico v brezpomembno in gopodarsko mrtvo mesto s tem, da bi jo podredili Vidmu. Občinski svet zahteva, da mora ostati Gorica glavno mesto, naj se že uprava v pokrajini uredi tako ali drugače.

Ta sklep je utemeljil v sijajnem govoru mestni podžupan gospod Camisi. Vodja fašistovskih občinskih svetnikov, profesor Simsig, je izjavil, da bo fašizem vedno za to, da ostane Gorica glavno mesto pokrajine, obžaluje pa, da se izgublja toliko energije v to, da se ohrani škodljiva avstrijska avtonomija dežele.

Uradno glasilo Italijanske ljudske stranke Il Popolo Nuovo je napisal o dogodkih v novih pokrajinah sledečo sodbo: »Podel ukrep po treh letih cincanja. Tako moramo označiti to, kar je napravil preteklo sredo ministrski svet, ko je zatri osrednji urad in osrednje ter pokrajinske komisije za nove pokrajine.«

»Zadostovali so pripetljaji v Bocnu in Tridentu, da se prebudijo ministri naše vlade in se zavejo, da obstoja vprašanje o začasni ureditvi novih pokrajin.«

»Na čast resnici in v naše pošteno zadovoljenje je treba povedati, da sta se naša somišljenika ministra Bertone in Bertini do

konca borila, da se ta podlost ne izvede. Kaj so delali drugi ministri, ne vemo, pa nas tudi ne zanima.«

»Bistvo je bilo preprosto in malenkostno: vlada ni vedela, kako rešiti slučaj generalnega civilnega komisarja Credara. Vlada je hinavsko in brez poznanja stvari porabila to priliko, da zatre osrednji urad in posvetovalne komisije za nove pokrajine. S cincanjem je v treh letih oslabila v prebivalstvu, ki je bilo navajeno resne, točne in poštene avstrijske uprave, vero v italijansko upravo.«

»Potem je odstavila senatorja Salato, ki mu je prebivalstvo novih pokrajin zaupalo. Krona vsej tej vladni politiki pa je odlok, ki postavlja prefektore in ukinja civilne komisariate.

Časopisna polemika

Na časopisno izjavo v Piccolo della sera so dr. Besednjaku odgovorili z več strani. Poročali so o razgovoru časniki Il Paese, Il Mondo in L'Epoca, ki so izhajali v Rimu, nadalje sta pisala o stvari rimska lista La Tribuna in Il Messaggero. O stvari je poročala La Sera iz Milana, La Gazzetta di Venezia, La patria del Friuli in Il Giornale di Udine.

Poslednji je odgovoril Besednjaku dvakrat. Oglasil se je k besedi občinski svetovalec, ki je stavil v videmskem svetu znani predlog proti Goričanom. Opravičeval se je, da so ga prisilili k temu koraku **krnski dogodki** in zagotavljal Slovincem, da jih Videm ne lo poitalijančil.

V Piccolu je povzel na to besedo videmski župan Spezzotti in rottil primorske Italijane, naj se združijo z Vidmom, da se rešijo slovenske nevarnosti. Tudi bivši minister za kolonije Girardini je začel braniti v Piccolu zahteve Vidma. Mož je trdil, da so Slovenci prišli na Goriškem do moči in vpliva, ki jim nikakor ne pritiče. Goriški Italijani so postali odvisni od Slovencev, ki so prevzeli kar vodstvo goriške politike. Razgovor dr. Besednjaka z urednikom Piccola della sera je dokaz, da so se Slovenci polastili goriškega mesta.

(Dalje)

Če vprašaš v zemljepisni tudi najbolj podkovane abituriente, kje se nahajajo najmanjše države v Evropi, ti bo le težko odgovoril. Našteval bo Monaco, Lichtenstein, Andorro, ne bo pa omenil štirih normanskih otokov. Takorekoč pred nosom štrlijo iz morja, a kje?

To so v angleščini imenovani Channel Islands: Jersey, Guernsey, Alderney in Sercq. Od francoske obale pri Normandiji so oddaljeni le nekaj kilometrov. Formelno spadajo pod angleško krono, a imajo popolno samoupravo, lastno vojsko in pošto. Vsi skupaj merijo 195 kvadratnih kilometrov. Na njih pa živi 104 tisoč ljudi, ki govore francosko narečje.

Zanimivo je, da ni Anglija osvojila teh otokov, marveč prav obratno. V davnem srednjem veku, leta 1066., je normanski vojvoda Viljem Osvojitelj odplul z Normanskih otokov in je osvojil Anglijo. Pozneje so se normanski vitezi v Franciji izneverili svojemu vladarju, angleškemu kralju. Le ti štirje otoki so mu ostali zvesti. V zameno so pa dobili popolno svobodo, katero so ohranili do danes. Ne tvorijo del britanske-

ga imperija, le angleško kraljico priznavajo tudi za svojo.

Na Normanskih ali Kanalskih otokih se je čas ustavil. Tam veljajo še marsikateri uredbe iz srednjeveških časov. Uradniki morajo študirati samo na univerzi v Caënu, kjer se uče normanskega prava, ki je na otokih edino veljavno. Vsi pravdoreki se razglašajo »v imenu normanskega vojvode«.

Največji je otok Jersey, ki ima na 116 kvadratnih kilometrih kakih 57 tisoč prebivalcev. Najvišji ljudski predstavnik je parlament sedemnajstih poslancev. K sejam pokličejo tudi predstavnika angleške kraljice, a ne sme črhniti besede. Se do nedavna je parlament zboroval v stari koči, ostalini iz normanskih časov. Danes ima seveda svojo moderno palačo.

Otočani žive predvsem od pridelka krompirja, katerega izvažajo do 55 tisoč ton letno, in od paradžnikov.

Sosedna »državica« je otok Guernsey, s 44 tisoč prebivalci, ki mu pravijo ljudje tu-

di »stekleni otok«. To pa zato, ker je ves otok prepreden z vrtovi, kjer goje v steklenih hišicah zgodnjo zelenjavo. Ko poje sonce, se po vsem otočku kar bliska. Otoček ima še dve posebnosti: vpeljana je splošna vojaška dolžnost in otok mora dati Angliji v slučaju vojne eno stotnijo strelcev. Druga so pa »kolonije« te države, in sicer bližnja otočka Herm ter Jethou, kjer živi le ena družina ribičev.

Najmanj rodovitna je tretja »državica« Aurigny; šteje komaj 200 ljudi, a ima tudi svojo poslansko zbornico in popolno samoupravo.

Menda najbolj zanimiv je pa otok Sercq, ki meri le 5 kvadratnih kilometrov. Tu vlada nad 600 podaniki zadnja fevdalna kraljica v Evropi. Brez parlamenta, le s pomočjo enega samega ministra ali »prevosta«, izdaja zakone po svoji volji. Svojo »državo« pa vodi tako pametno, da jo srečni otočani imenujejo le »naša dobra gospa s Sercqua«.

Nepoznane državice

ŠPORTNI PREGLED

POMEMBNO SREČANJE PRED OLIMPIJSKIMI IGRAMI

PRODORNA ZMAGA ZDA

Pred nekaj dnevi so se v Los Angelesu sprijeli najboljši atleti ZDA in Sovjetske zveze. Bilo je to že šesto srečanje med dvema orjakoma v lahki atletiki.

Ce si ogledamo vse dosedanje tekme med ZDA in SZ, bomo ugotovili, da so v moških disciplinah vedno zmagali Američani, Rusinje v ženskih tekmah. V prvem dvoboju so zmagale ZDA z izidom 126-109, druga in tretja tekma se je tudi končala z zmago ZDA, obakrat z enakim rezultatom: 124-111. Leta 1962 je močna ameriška ekipa povečala naskok na 128-107, lani pa so Rusi prekosili same sebe, ker so srečanje izgubili le z razliko petih točk (114-119). Vsi so mislili, da bo letošnje srečanje moških ekip zelo izenačeno, toda končni izid je pokazal, da so tekmovalci iz ZDA bili odlični, saj so zmagali z neverjetnim rezultatom: 139-97, ki bi lahko bil še večji. ZDA so prepričljivo zmagale v hitrostnih tekmah (100, 200, 400, 110 ovire, 400 ovire 44x100 in 4x400 m) z izidom 50-21. Odlikoval se je posebno Carr (100 in 200 m). Tudi na srednjih progah so bili prvi tekmovalci iz ZDA (15-7), in sicer tudi na daljših progah (22-111). Schul je bil prvi na 5.000 m; Lindgren na 10.000. Young na 3000 m ovire. Zelo izenačene so bile tekme v skokih (24-20 za ZDA). V tej disciplini je skakavec v višino s palico Američan Fred Hansen celo porušil svetovni višek (5,28 m!). Veliki poraženec je črnc Boston, katerega je prehitel Barkovski (SZ). Američani se sicer pritožujejo zaradi izgubljenih točk, vendar so si nepričakovano priborili več točk v troskoku (1. Davis). Zaman so gledavci pričakovali, da bo Rus Brumel s potolkel svoj višek v skoku v višino. Nekoliko so razočarali ameriški metavci, posebno metavci kladiva in kopja. ZDA so računale, da bodo njeni atleti osvojili kar 16 točk, v resnici pa so jih le 6. Rusa Klim in Lusia sta nepričakovano zmagala, tako da so bili prvi predstavniki ZDA šele tretji. V metu krogle pa je padel drugi svetovni višek: Američan Dallas Long je zalučal orodje 20,67 m daleč. Izid v metu je bil 23-21 v korist Sovjetske zveze, ki je zmagala v hoji in v deseterboju. Če bi ZDA osvojile pričakovane točke (11 v metih in 2 v skokih), bi bila njihova zmaga (152-84) skoraj neprekosljiva. Strokovnjaki menijo, da gre bolj za novo prerojenje ameriških kot pa za zaton ruskih atletov. Če je to res, bodo pokazali olimpijski izidi.

Pri ženskah je kot vedno zmagala ekipa Sovjetske zveze. Izid prvih dveh srečanj je: 63-44, v

tretjem so Rusinje povečale naskok na 68-36, a ga nato zmanjšale na 66-41. Lani pa je premoč Sovjetske zveze bila neverjetna: 75-28. Zato so se vsi spraševali: »Kakšen bo letošnji izid?« Tekmovavke iz ZDA pa so se nepričakovano dobro izkazale, zlasti v tekih (100, 200 in 4x100), v skokih pa so bile enakovredne Rusinjam. Sovjetska zveza je prišla do zmage po zaslugi metov (gospo arila je tudi v teku na 800 m in na 80 m ovire), kjer je osvojila 24 točk proti 9 (v tekih so ZDA nabrale 21-9). Končni izid je bil tako 59-48 za Sovjetsko zvezo.

Ugotavljam, da so tako tekmovalci kot tekmovalke postavile nov »višek«, če ga smemo tako imenovati, v nabiranju točk. Nikdar niso ZDA nabrale 139 točk in Američanke niso nikdar osvojile 48 točk; seveda velja obratno za predstavnike Sovjetske zveze, ki niso nikdar nabrali tako majhnega števila točk kot zdaj bodisi pri moških (97) kot pri ženskah (59).

V Sovjetski zvezi združujejo izide obeh srečanj, tako da je njihova ekipa po zaslugi tekmovalk bila do sedaj vedno zmagovita (172-170, 174-168, 179-160, 173-169 in 189-147 v predzadnjem srečanju), takrat pa je doživela prvi poraz: 156-187.

S ČRNIM PO BELEM

Umetnost pisanja je stara skoraj kot človeški rod. Že jamski človek je s kamnom praskal po skalni steni, v'ekel črte in risal živa'ske podobe. Pravo pisanje se je pa razvilo šele nekaj stoletij pred Kristusom na Kitajskem. Pisa'li so s čopičem na svilo. Na zapadu je služila kot pisalno orodje najprej trstika, za papir pa papirus, od 3. stoletja pred Kristusom pa pergamen iz živa'skih kož. Rimljani so uporabljali tudi voščene tablice, za pisalo pa ošiljene kovinske palčice.

Po srednjeveških samostanih so menihi prepisovali stare klasike z gosjimi peresi, še vedno na pergament. Pisanje je bila takrat prava umetnost redkih izbrancev. Razmahnilo se je pa šele z izumom papirja. Že v prvem stoletju po Kristusu so ga izdelovali Kitajci iz murvine drevesne skorje. To umetnost so prinesli Arabci okrog leta 1000 v Španijo. Trajalo je pa še dolgih šest sto let, predno se je uporaba papirja razširila tudi po drugih evropskih deželah. Šele ko so začeli uporabljati lesno celulozo, namesto zmletih cunj, za izdeavo papirja, se je umetnost pisanja udomačila po vseh kulturnih krajih.

Precej časa je tudi trajalo, predno je človek prišel od gosjega peresa in klinčka

za skrilnato tablico do pravega pisala. Prav letos obhajamo 400-letnico odkar je prišel v rabo svinčnik. Ime te pisalne priprave, brez katere bi si pisanja do zadnjih desetih let ne bi mogli niti misliti, izhaja od besede svinec. V srednjem veku so namreč že uporabljali svinčene palčke, ki so prav medlo pisale. Zato se pravi »svinčniki« tudi niso obnesli. Šele ko so odkrili leta 1564 rudnik grafita v ang'eški grofiji Cumberland, je prišla na dan nova surovina za svinčnike. Nerodno je bilo le to, da je bil grafit drag skoraj kot diamant, kateremu je po svojih oglenjčevih sestavinah podoben. Ang'eški rudnik je nad sto let obdržal monopol.

Izvoz grafita je bil prepovedan pod smrtno kaznjo. V sredi 17. stoletja so pa odkrili grafitove rudnike tudi v drugih krajih, najprej na Bavarskem. Angleški monopol je bil zlomljen in izdelovanje svinčnikov se je razširilo po vsem svetu. Višek je doseg'o po letu 1795, ko je izumil Farncoz Conté način obdelovanja grafitne mase z dodatki žvepla in mastnih sestavin. Posušeno snov je treba še vdlati v lesene tulce in svinčnik je narejen. Svetovnoznane za svinčnike so tovarne Zaber v Nemčiji in Hardtmuth na Češkem.

Danes je pa že tudi svinčnik zastarel. V rabo so prišla nalivna peresa, različni »bירו« s plastičnimi snovmi in pa pisalni stroji. Vendar bo pa skromni svinčnik ostal še v rabi za umetnike in tehnične risarje ter tudi za zasebne beležke, ki se lahko hitro zbrisejo, za nepoklicane oči.

Andrej Balka
mr. ph.

TRST

Ulica Torrebianca 21/II - Telef. 31-315

Uvoz - izvoz

Kemikalije

Farmaceutski proizvodi

PISMA UREDNIŠTVU

(Nadaljevanje s 4. strani)

ko besnenje motorjev. Kako mu je? Dokazano je, da lahko povzroči hrup tudi živčni zlom, pablaznelost in celo smrt.

Zahtevamo, da se neha s temi dirkami. To zahtevamo v imenu pameti, v imenu varnosti svojih otrok, v imenu naših pravic do javnih cest in prometnih vozil in v imenu humanosti. Zahtevamo tudi od oblasti, da dajo o vsej zadevi kako pojasnilo. Od občinskih svetovavcev, ki jih volimo, pa zahtevamo, da se v mestnem svetu dvignejo in razčistijo to stvar ter dosežejo, da bodo upoštewane naše pravice.

Morda misli kdo, da si bo Trst, ki postaja vse bolj provincialno gnezdo zaradi zastoja svoje pristaniške dejavnosti mogoče pridobil, s tako dirko sloves v svetu. To je seveda smešno: s tistimi majhnimi vozovi (Fiat 600!) na cestah, potrebujejo obupno rjovenje za tistih bornih sto kilometrov, Trst pač ne more vzpostaviti ravnovesja v svoj prid. Z dopuščanjem take dirke na svojih ulicah in cestah Trst le ponovno dokazuje svoj provincializem, kajti katero veliko mesto z vsakodnevno važnim prometom bo odstopilo t'orek' koč za en ves dan eno svojih glavnih vstopnih čest avtomobilskim dirkačem? Mislimo, da bi težko našli še kako mesto na svetu.

Skupina prebivavcev
z Opčin in Trsta

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

ŽENA IN DOM

Kumarice — lepotilno sredstvo

Sveže kumarice in njih sok so odlično kozmetično sredstvo, ker poživijo in očistijo kožo, kar se vidi posebno pri mastni, nečisti koži.

Iz svežih kumaric si lahko napravimo obrazno masko in to vsak večer za dvajset minut. Oprano, obrisano, neolupljeno kumarico zrežemo na tanke rezine, ki jih položimo med dve krpi gaze. Položimo si to na obraz za 20 minut in ležemo. Vlažno kožo obraza narahlo zbršemo s čisto krpo, gazo pa preperemo in obesimo, da se posuši, ker jo bomo naslednjega dne spet potrebovale.

Kumarično vodo za umivanje obraza napravimo tako, da kumarice zrežemo, zdrobimo in iztisnemo sok skozi čisto krpo. Trem žlicam soka dodamo žlico alkohola. To je kumarična voda, ki jo hranimo v dobro zaprtih, čistih stekleničicah. S

kumarično vodo lahko umivamo nečisto kožo obraza vsak dan s pomočjo kosmiča vate.

Kumarični ekstrakt lahko rabimo vso zimo, ker se ne pokvari. Kilogram olupljenih, na tanke liste zrezanih kumaric namakamo osem dni v 1/4 litra alkohola. Tekočino iztisnemo nato skozi krpo. Pred uporabo zmešamo del ekstrakta z dvema deloma prekuhane vode. Tudi to zmes uporabljamo za umivanje obraza.

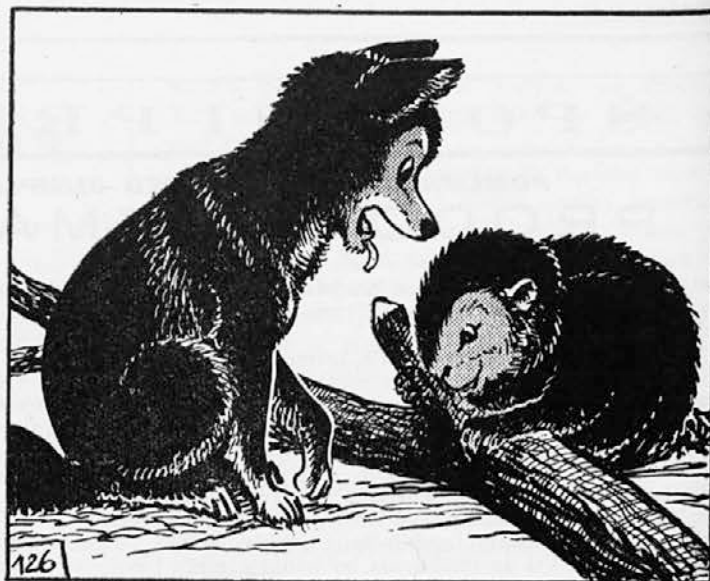
Tudi kumarična krema kot nočna krema nam bo zelo dobro služila. Zmešale bomo 5 gr mandeljnovnega olja s 25 gr lanolina, potem pa bomo dodale še 30 gr kumarične vode in pol grama borove kisline.

Sedaj je najprimernejši čas, da lahko najbolje izkoristimo kumarice za nego obraza.

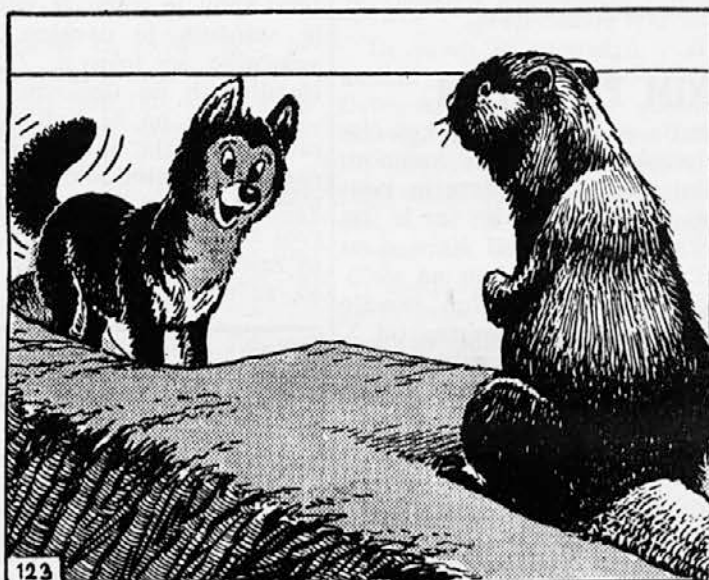
— Ondina —

121. Bobri so bili ves ta čas skrbno pritajeni v vodi. Zlomljeni zob pa je potem, ko je Baree zaspal, počasi in previdno splezal iz vode. Zagledal je tujca na jezju in neslišno zaplaval k njemu. Voda ni niti enkrat pljusnila ob nasip. Zlomljeni zob se je tiho splazil na jez in nekaj minut nepremično, napeto opazoval Bareeja.

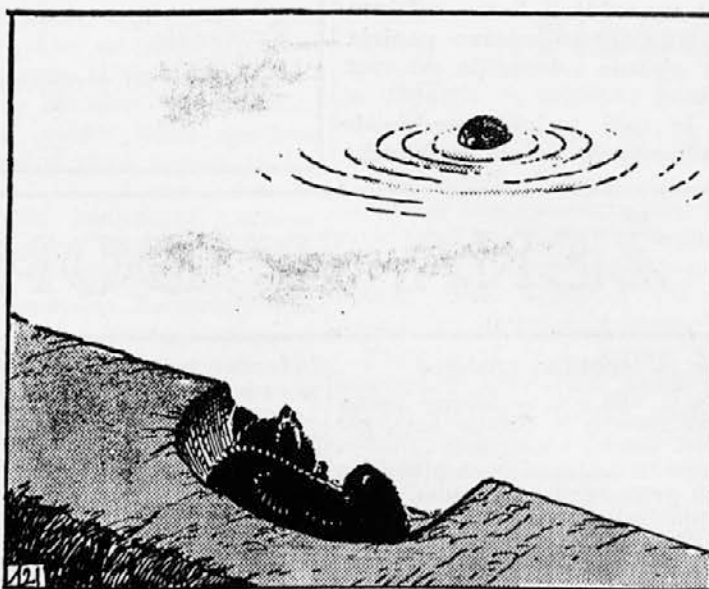
122. Zlomljeni zob je bil kakih deset korakov oddaljen od Bareeja. Če se je zravnil, je lahko videl temni Bareejev hrbet v vdolbini na jezju. Bobru se ni mudilo. Dolgo časa je opazoval ta košček biesteče Bareejeve dlake. Sedel je na zadnji nogi in se naslonil na mesnati rep. V tem položaju je bil skoraj podoben dobrodušnemu psu.

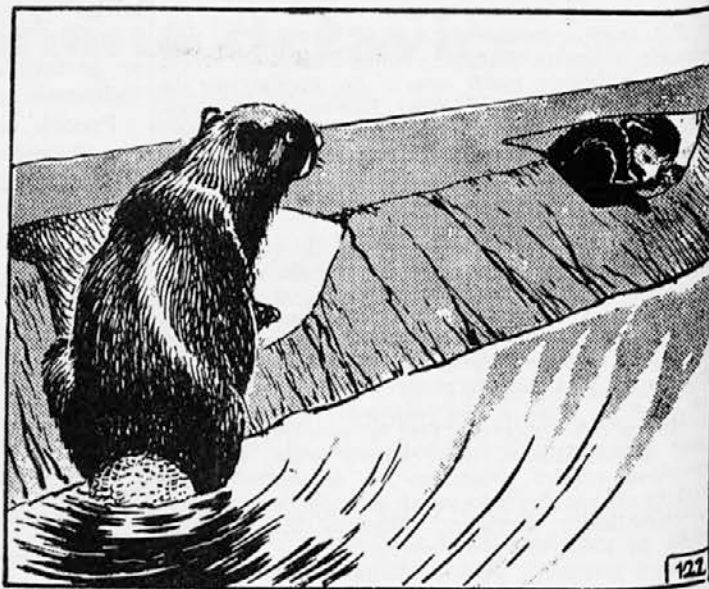
123. Prednji nogi je prekrižal na prsih, prav kakor veverica. Ko si je Bareeja dodobra ogledal, se je odločil. Nenadoma je plosknil s svojim težkim repom po blatu na jezju. Baree se je v trenutku prebudil. Sedel je in se zastrmel v starega bobra. Prav tako napeto pa je tudi njega opazoval Zlomljeni zob. To je trajalo dobre pol minute.

124. Končno se je Baree dvignil in zamahnil z repom. To je izkušenemu Zlomljenemu zobu povedalo dovolj: leno in brez prejšnje previdnosti je zdrknil nazaj v vodo in odplaval v največjo hišo v jezeru. Kot da bi sporočil svoje spoznanje podanikom po mikrofonu — v nekaj minutah je jezero zaživel. Tujec ni nevaren, delo se lahko nadaljuje!

125. Najprej so iz svojih skrivališč izplavali starejši bobri. Baree jih je veselo in radovedno opazoval, kako plavajo proti bregu in kobacajo proti naglodanim drevesom. Z veliko nestrpnostjo je Baree pričakoval, kdaj se bo pokazal tudi Umisko. Čez deset minut je pričakal: Umisko je s prijatelji prišel na breg in Baree je stekel čez jez.

126. Ko je Baree priteknel na breg, se je Umisko pravkar lotil svoje večerje. Pridno je obgrizoval vrbovo vejo. To pot pred Bareejem ni pobegnil. Le za nekaj trenutkov je prenehel večerjati in radovedno ogledoval neznanca, ki se mu je bližal na kar najbolj ljubezniv način. Potem je nadaljeval z večerjo. Baree pa je vedel, da je dobil prijatelja.